

ІННОВАЦІЙНЕ ІНВЕСТИВАННЯ ЯК ІМПЕРАТИВ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА НА ТЕРИТОРІЯХ ПІДВИЩЕНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ НАПРУГИ

Каленська В.П.
асп.
ЖНАЕУ

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Зростання чисельності населення, деградація земельних і водних ресурсів та ряд інших соціальних, економічних й агроекологічних проблем зумовлюють необхідність підвищення ефективності ведення сільськогосподарського виробництва на основі впровадження інноваційних методів та технологій. Дана теза знайшла підтвердження у працях плеяди вітчизняних та зарубіжних науковців, коли наголошують на важливості впровадження інновацій за основними напрямками розвитку аграрного виробництва: інституційним (О.В. Гончаренко [2], П.В. Коваль [5]), соціоекономічним (О.М. Бородіна [1]), техніко-технологічним (І.В. Науменко [7], В.М. Петров [9]) та ін. Віддаючи належне сформованому теоретико-методичному фундаменту, слід відмітити недостатню розробленість питань інноваційного інвестування сільського господарства на територіях підвищеної екологічної напруги. Специфіка таких територій передбачає використання інноваційних досягнень не тільки для впровадження нового, більш ефективного способу виробництва сільськогосподарської продукції, але й з точки зору використання спеціальних технологій для подолання чи зменшення наслідків негативного екологічного характеру.

Мета та методика дослідження. Метою даного дослідження є обґрунтування значення інноваційного

інвестування для розвитку сільського господарства на територіях підвищеної екологічної напруги, зокрема на сільськогосподарських угіддях забруднених радіонуклідами. Для досягнення мети використовувались наступні методи: історичного та логічного, індукції та дедукції, аналізу та синтезу, узагальнення.

Основний матеріал. Екстенсивний характер використання природних ресурсів, недалекоглядна політика держав та окремих підприємств, непередбачувані та надзвичайні обставини призвели до утворення територіальних ділянок, на яких відбулись або продовжують відбуватись різні за ступенем і характером впливу негативні зміни довкілля. Такі території вважаються територіями підвищеної екологічної напруги і потребують застосування принципово інших способів ведення господарської діяльності. В Україні однією із найбільших зон екологічного лиха є територія, що постраждала від радіаційного забруднення внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС.

3 роками після аварії відбувається поступове зміщення акцентів у вирішенні окремих завдань, серед яких слід виділити такі нові проблеми:

1. Подальший систематичний радіаційний моніторинг сільськогосподарських угідь щодо забруднення довгоживучими штучними радіонуклідами з метою розробки рекомендацій для раціонального їх використання у різних напрямках аграрного виробництва з урахуванням специфіки ґрунтово-кліматичних умов регіону, реабілітації та повернення деяких з них у господарче використання.

2. Вивчення особливостей міграції цих радіонуклідів в об'єктах сільського господарства, закономірностей їх надходження, транспортування, розподілу і перерозподілу в агроценозах з метою прогнозування радіонуклідного забруднення продукції рослинництва і тваринництва

3. Дослідження впливу інших антропогенних чинників, що привносяться в агросистеми хімічні меліоранти, добрива, пестициди та інші фізіологічно активні сполуки, важкі метали, кислотні дощі тощо, на перехід радіонуклідів у сільськогосподарські рослини і організм тварин та розробка заходів щодо зменшення їх вмісту в продукції рослинництва і тваринництва.

4. Розробка науково обґрунтованих систем ведення окремих галузей сільського господарства на забруднених радіонуклідами територіях, які забезпечують постійне зниження рівня радіоактивного забруднення продукції.

5. Вивчення особливостей біологічної дії іонізуючих випромінювань інкорпорованих радіонуклідів на сільськогосподарські рослини і організм сільськогосподарських тварин.

6. Оцінка ролі споживання продукції сільськогосподарського виробництва як основного джерела формування дози опромінення в умовах радіоактивного забруднення території та оптимізація вживання захисних заходів [3, с.27-28]

Вирішення цих завдань потребує залучення значних обсягів інвестицій, котрі б забезпечували перебудову сільського господарства на нових технологічних засадах та виступали потужним ресурсом підвищення якості життя місцевого населення.

Наукові розробки українських авторів в сфері ведення сільського господарства і використання природних угідь дозволяють визначити пріоритети і обґрунтувати проведення різних заходів з реабілітації земель [8, с.61]. Однак, як слушно зазначають українські науковці П.П. Надточій, Г.М. Мартенюк, М.В. Мартенюк, на сьогоднішній день науковці не залучаються у достатній мірі до розроблення заходів, котрі могли б суттєво оптимізувати відносини у системі “витрати на

природоохоронну діяльність – вигода від її здійснення” [6, с.80]. Водночас, залучення вітчизняного інтелектуального потенціалу до вирішення зазначених проблем, могло б частково вирішити проблему вітчизняних сільськогосподарських підприємств не лише з придбання дорогих іноземних технологій, але й з їх адаптацією до використання у місцевих умовах. Розробка й реалізація системи заходів щодо дій фахівців сільського господарства в умовах радіоактивного забруднення територій також повинна передбачати організацію і проведення відповідного навчання із спеціалістами цієї галузі, удосконалення навчальних програм і посібників у сфері технологій виробництва радіаційно “чистих” продуктів харчування [4].

Висновки та пропозиції. Залучення інвестицій є передумовою реабілітації сільськогосподарських територій, постраждалих від радіаційного забруднення. Пріоритетним при цьому повинен стати саме інноваційний імператив капіталовкладень, як такий що дозволяє суттєво прискорити та підвищити їх ефективність для вирішення специфічних для таких ділянок проблем. Подальші напрями досліджень доцільно зосередити на виробленні відповідного нормативно-правового забезпечення, здатного стимулювати притік інвестиційних коштів на пільгових умовах.

Список використаної літератури.

1. Бородіна О.М. Необхідність і напрями соціоекономічної модернізації аграрного сектору [Електронний ресурс] / О.М. Бородіна. – Режим доступу: http://www.nas.gov.ua/siaz/Ways_of_development_of_Ukrainian_science/article/12054.023.pdf
2. Гончаренко О.В. Інноваційний розвиток аграрних підприємств: інституційні передумови та стратегічні імперативи / О.В. Гончаренко // Наук. вісн. Львівського

НУБМБГ ім. С.З. Гжицького. – 2012. – Вип. 140. – С.49-64.

3. Гудков І.М. Актуальні завдання і проблеми сільськогосподарської радіоекології через чверть століття після аварії на Чорнобильській АЕС / І.М. Гудков, В.О. Кашпаров // Вісник Житомирського національного агроекологічного університету. – 2012. – №1(30). – Т.1. – С.27-36.

4. Долгий М.Л. Удосконалення державного управління веденням агропромислового виробництва на радіоактивно забруднених територіях [Електронний ресурс] / М.Л. Долгий, А.В. Терент'єва. // Публічне адміністрування: теорія та практика. – 2013. – Вип. 1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Patp_2013_1_12.pdf

5. Коваль П.В. Інституційні перспективи розвитку АПК України в умовах глобальних викликів / П.В. Коваль // Агросвіт. – 2012. – №10. – С.2-5.

6. Надточій П.П. Інтеграція радіоекологічної складової у регіональні стратегії та плани дій з охорони навколишнього середовища (на прикладі Житомирської області) / П.П. Надточій, Г.М. Мартенюк, М.В. Мартенюк // Вісник ЖНАЕУ. – 2013. – № 2, т. 1. – С. 71–84.

7. Науменко І.В. Державне регулювання технічного оновлення аграрних підприємств / І.В. Науменко // Агроінком. – 2013. – №7-9. – С.40-43.

8. Перепелятникова Л.В. Актуальні проблеми реабілітації радіоактивно-забруднених сільськогосподарських угідь України / Л.В. Перепелятникова, Г.П. Перепелятніков // Екологічні науки: науково-практичний журнал. – К.: ДЕА, 2014. – №6. – С.57-61.

9. Петров В.М. Технічне забезпечення інноваційних технологій у рослинництві / В.М. Петров // Економіка АПК. – 2013. – №2. – С.100-104.